

Zpráva o stavu romské menšiny v kraji za rok 2013

Kraj:	Jihočeský
Sídlo:	U Zimního stadionu 1952/2, 370 76 České Budějovice
Podpis statutárního orgánu:	

Základní informace k vypracování dokumentu

Tato příloha obsahuje závaznou osnovu pro vypracování *Zprávy o stavu romské menšiny v kraji za rok 2013*.

Zpráva bude podkladem pro přípravu *Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2013* (dále jen „Zpráva 2013“), která by měla být v souladu s usnesením vlády ze dne 27. listopadu 2013 č. 887 předložena vládě k projednání do 30. září 2014.

Zpráva o stavu romské menšiny v kraji za rok 2013 by měla vycházet z výsledků výzkumných studií provedených ve sledovaném období na území kraje a z dalších dat získaných od jiných odborů krajského úřadu, obecních úřadů a dalších institucí spolupracujících při řešení romských záležitostí. Velmi důležité je vždy uvádět zdroje informací.

Cennými jsou pro zpracovatele Zprávy 2013 údaje krajských koordinátorů pro romské záležitosti, které vycházejí z jejich dobré znalosti terénu a z praktických zkušeností. Součástí dokumentu by měly být také příklady dobré a špatné praxe v oblasti romské integrace na území kraje a návrhy krajských koordinátorů na koncepční řešení situace Romů v ČR v krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém časovém horizontu.

Zprávu o stavu romské menšiny v kraji za rok 2013 odešlou kraje **nejpozději do 15. března 2014** na poštovní adresu: Úřad vlády ČR, Oddělení kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny, nábř. Edvarda Beneše 4, Praha 1, 118 01, dále v elektronické podobě na emailovou adresu perevorska.eliska@vlada.cz (tel: 224 002 074) a to ve formátu MS-Word (nikoli ve formátu PDF).

1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE O SITUACI ROMSKÉ MENŠINY V KRAJI

- Počet příslušníků romské menšiny dle výsledků sčítání lidu, domů a bytů 2011.**

ČR, kraje	Obyvatelstvo celkem	Romská národnost
ČR celkem k 26. 3. 2011	10 562 214	5 199
Jihočeský kraj	637 460	274

Oproti sčítání lidu z roku 2001 jsme v Jihočeském kraji zaznamenali úbytek v počtu občanů, hlásících se k romské národnosti, o 339 osob.

- Kvalifikovaný odhad počtu příslušníků romské menšiny v kraji v roce 2013 / z toho odhad počtu sociálně vyloučených Romů.**

Početní zastoupení obyvatel romské menšiny v Jihočeském kraji lze pouze odhadovat na základě terénní sociální práce romských poradců a terénních pracovníků. Z tabulky č. 1 vyplývá, že největší početní zastoupení obyvatel cílové skupiny je ve velkých městech kraje: České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek a Tábor. Dle tabulky lze vyčíst, že v Jihočeském kraji dle odhadů pracovníků zabývajících se romskou menšinou je přibližně 9 160 osob.

Tabulka č. 1: Odhad počtu obyvatel romského etnika v Jihočeském kraji

Pořadí podle počtu osob rom. etnika	obec	Počet obyvatel	Odhady počtu z terénu	Podle sčítání lidu r. 2011
1	České Budějovice	154 443	2 500	42
2	Český Krumlov	42 099	1 600	73
3	Jindřichův Hradec	47 732	1 500	14
4	Písek	51 964	800	44
5	Tábor	80 664	600	22
6	Prachatice	33 602	500	18
7	Strakonice	45 309	450	17
8	Vimperk	17 711	200	8
9	Kaplice	19 846	200	---
10	Soběslav	22 124	175	7
11	Týn nad Vltavou	14 041	150	3
12	Třeboň	25 239	150	15
13	Milevsko	18 697	125	4
14	Trhové Sviny	18 477	100	2
15	Vodňany	11 818	50	3
16	Dačice	19 778	30	1
17	Blatná	13 916	30	1
Rok 2013		637 460	9160	274
Rok 2011		625 267		613
Rozdíl 2011 a 2013		+12 193		-339

- **Prostorové rozmístění romské menšiny v kraji (identifikace měst, obcí a lokalit s vyšší koncentrací Romů).**

Tabulka č. 2: Vyloučené lokality v Jihočeském kraji, charakteristika problémů, odhad obyvatel.

<i>obec</i>	<i>lokality</i>	<i>počty obyvatel</i>	<i>problémy v lokalitě</i>
České Budějovice	a) sídliště Máj	251 - 300	nezaměstnanost, zadluženost, drogy, ztráta bydlení, značná migrace, prostituce, gamblerství
	b) Okružní ulice	51 - 75	
	c) Vrbenská ul.	51 - 75	
Český Krumlov	Sídliště Mír	300	krádeže, drogy, dluhy
Větřní	ubytovna	51 - 75	příchozí z jiných krajů, dávky, dluhy,
	Rožmberská ul.	151 - 200	krádeže, drogy, prostituce
Vimperk	Pasovská ul.	120	nezaměstnanost, drogy, prostituce
Pohorská Ves	2x bytovka	75 - 100	dávky, VPP, sběr kovů a lesních plodů
Jindřichův Hradec	tzv. Šindelna	50	nezaměstnanost, sběr železa, dluhy, alkohol
České Velenice	Dům č. 89	20	nezaměstnanost, zadluženost, prostituce
Písek	a) Svatoplukova ul.	26 - 50	dávky, kovy, toluen, dluhy, práce na černo
	b) Purkratice	26 - 50	
Prachatice	Krumlovská	76 - 100	dávky, prostituce, lichva, krádeže
Volary	2 domy, ul 5. května	101 - 150	nepláči nájemného, drogy, dluhy, dávky, prostituce
Tábor	Fišlovka	76 - 100	dávky, exekuce, krádeže, alkoholismus
11 obcí	16 lokalit	1690	

2. INSTITUCIONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ A POLITIKA ROMSKÉ INTEGRACE NA ÚROVNI KRAJE A OBCÍ

- **Zhodnocení působení kraje a obcí s rozšířenou působností ve vztahu k Romům v návaznosti na plnění úkolů vyplývajících pro ně z ustanovení odst. 7 a 8 § 6 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin¹.**

- 1) povědomí kraje a obcí o Koncepti romské integrace na období 2010 – 2013 (dále jen „Koncepte“) a zhodnocení míry naplňování doporučení, která pro ně vyplývají z Realizačního plánu Konceptu romské integrace na období 2010 – 2013, identifikace základních bariér, které jim brání, aby se jimi řídily;

Závazek krajů a obcí zabývat se romskou integrací vyplývá ze č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, konkrétně z ustanovení § 6 odst. 7. a 8, kde je uvedeno:

odst. 7) Krajský úřad řídí a koordinuje ve svém správním obvodu plnění úkolů na úseku státní politiky napomáhající integraci příslušníků romské komunity do společnosti.

¹ Závazek krajů a obcí zabývat se romskou integrací vyplývá ze č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, konkrétně z ustanovení § 6 odst. 7. a 8, kde je uvedeno:

7) Krajský úřad řídí a koordinuje ve svém správním obvodu plnění úkolů na úseku státní politiky napomáhající integraci příslušníků romské komunity do společnosti.

8) Obecní úřad obce s rozšířenou působností ve svém správním obvodu plní úkoly napomáhající výkonu práv příslušníků romské komunity a integraci příslušníků romské komunity do společnosti.

odst. 8) Obecní úřad obce s rozšířenou působností ve svém správním obvodu plní úkoly napomáhající výkonu práv příslušníků romské komunity a integraci příslušníků romské komunity do společnosti.

2) *existence specifických strategií romské integrace na úrovni kraje a obcí, včlenění tématu romské integrace do ostatních strategických dokumentů kraje a obcí; zhodnocení míry jejich naplňování ve vztahu k potřebám Romů;*

- Specifickým materiálem k oblasti romské integrace je Koncepce oddělení sociální prevence a humanitních činností Jihočeského kraje na období 2012-2014, která byla schválena ZK Jihočeského kraje v dubnu 2012, v jejím rámci pak Koncepce integrace romské menšiny v Jihočeském kraji.
- Usnesením č. 195/2008 ze dne 27. května 2008 schválilo Zastupitelstvo Jihočeského kraje Program rozvoje Jihočeského kraje pro období do roku 2013. Problematika oblasti integrace romských komunit je zahrnuta v opatřeních prioritní osy 2 Lidské zdroje a sociální soudržnost.
- Dalším materiálem, který se dotýká romské problematiky, i problematiky národnostních menšin, žijících na území Jihočeského kraje, je Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Jihočeského kraje na období 2014 – 2016, který byl schválený usnesením zastupitelstva Jihočeského kraje č. 195/2013/ZK-5 ze dne 27. 6. 2013.
- Strategický plán sociálních služeb obce Větrní, vytvořen v roce 2013 ve spolupráci s Agenturou pro soc. začleňování v romských lokalitách

3) *počet pracovníků obecních úřadů, kteří zajišťují integraci příslušníků romských komunit ve správním obvodu obcí s rozšířenou působností v kraji (dále jen „romských poradců“); výše jejich úvazku (viz tabulka č. 1);*

Z činnosti romských poradců (15 ze 17) ORP lze potvrdit lepší, angažovanější přístup k řešení problémů romských občanů v příslušných obvodech. Zlepšila se také jejich spolupráce s romským koordinátorem. Pravidelně se účastní pracovních porad na krajském úřadě (4x v roce 2013), podávají včas a kvalitně informace o stavu romské komunity. Pouze města Strakonice a Vodňany do dnešní doby nepověřili pracovníka, který by se určitým pracovním úvazkem zabýval romskou problematikou.

Na pracovních jednáních romští poradci diskutovali o možnostech zlepšení pozice Romů v kraji a koordinovali své postupy, podporovali přenos zkušeností a výměnu příkladů dobré praxe. V roce 2013 se zaměřovali při poradách a koordinačních setkáních na prosazování principů inkluzivního vzdělávání ve vztahu k romským dětem, na podporu zaměstnanosti Romů a řešení jejich zadluženosti, na prevenci rizikových forem chování rozšířených na území vyloučených lokalit.

- 4) *počet pracovníků, kteří vykonávají sociální práci s obyvateli sociálně vyloučených romských lokalit v rámci přenesené působnosti na obcích II. a III. typu;*

TERÉNNÍ A SOC. PRACOVNÍCI PŮSOBÍCÍ VE VYLOUČENÝCH LOKALITÁCH A NZDM Jihočeského kraje

	<i>Jméno pracovníka</i>	<i>zaměstnavatel</i>	<i>Druh činnosti</i>
1	Alena Pánová	Městský úřad Tábor	Terénní pracovníce
2	Bohumila Turnovcová	Městský úřad Tábor	Terénní pracovníce
3	Jana Vítková, DiS	Městský úřad Milevsko	Terénní pracovníce
4	Mgr. Michaela Talířová	Městský úřad Český Krumlov	Terénní pracovníce
5	Jan Horváth	SaS dětí a mládeže	Sociální pracovník
6	Mgr. Veronika Šimečková	SaS dětí a mládeže	Sociální pracovníce
7	Mgr. Kateřina Kosová	Městská charita Č. Budějovice	Terénní programy
8	Pavel Hrabě, DiS	Městská charita Č. Budějovice	Terénní programy
9	Milan Horák	Městská charita Č. Budějovice	NPZDM Jiloro
10	Bc. Jiří Vorel, DiS	Městská charita Č. Budějovice	NPZDM Jiloro
11	Mgr. Klára Jarošová	Městská charita Č. Budějovice	NPZDM Jiloro
12	Bc. Jana Hovorková, DiS	Městská charita Č. Budějovice	NPZDM VIP
13	Mgr. Tereza Koutská	Městská charita Č. Budějovice	NPZDM VIP
14	Bc. Michaela Nagyová	KOCERO, o.p.s. Č. Krumlov	terénní pracovníce
15	Mgr. Lucie Toráčová	KOCERO, o.p.s. Č. Krumlov	terénní pracovníce
16	Bc. Kateřina Šustrová	Obec Větrná	terénní pracovníce
17	Milan Graus, DiS	Farní charita Prachatice	terénní pracovník
18	Michaela Hronková, DiS	Farní charita Prachatice	terénní pracovníce
19	Mgr. Veronika Záleská	o. s. Koníček, Č. Budějovice	terénní pracovníce
20	Mgr. Dana Faktorová	o. s. Koníček, Č. Budějovice	terénní pracovníce
21	Mgr. David Kostohryz	Magistrát města Č. Budějovice	Sociální pracovník
22	Bc. Monika Samcová	Magistrát města Č. Budějovice	Terénní pracovníce

- 5) *základní rámec činností romských poradců; zhodnocení návaznosti jejich působení na činnost krajských koordinátorů pro romské záležitosti a kvality vzájemné spolupráce; identifikace základních překážek, které brání romským poradcům plnit efektivně jejich poslání.*

Obce vědí, že Koncepce existuje, požadavky koncepce jsou naplňovány dle aktuální potřeby. Sociální práci ve prospěch romské komunity vykonávají v rámci běžné sociální práce, v rámci OSPOD a v rámci sociální práce v přenesené působnosti, plánování sociálních služeb, agendy sociálních kurátorů. Sociální práce v přenesené působnosti je více méně vykonávána na všech obcích 2. a 3. Stupně v Jihočeském kraji. Sociální pracovníci přistupují ke všem klientům dle jejich individuálních potřeb bez rozdílu národnosti, ke které se hlásí.

V rámci své činnosti sociální pracovníci obcí ve vztahu k sociálně vyloučeným lokalitám vykonávají zejména:

- terénní sociální práci v sociálně vyloučených lokalitách, jejich monitoring
- v některých případech metodicky vedou terénního pracovníka
- spolupracují s místními neziskovými organizacemi s krajským koordinátorem a dalšími institucemi

- dávají podněty a doporučení samosprávám
- účastní se v pracovních skupinách na lokální úrovni, komunitního plánování
- zpracovávají zprávu o situaci romské menšiny v obci

Tabulka: Terénní pracovníci v sociálně vyloučených lokalitách

<i>obec</i>	<i>Počet TP</i>	<i>Realizátor TP</i>	<i>Zdroj financování</i>
Milevsko	1	město	Úřad vlády, město
Český Krumlov	1	město	Úřad vlády, město
Tábor	1	město	Úřad vlády, město
Větrní	1	město	Úřad vlády, obec
České Budějovice	1	město	město
Vimperk	1	město	Úřad vlády, obec

- ***Působení Agentury pro sociální začleňování (dále jen „Agentura“) a zhodnocení jejího vlivu na situaci vyloučených Romů v kraji.***

- 1) lokality v kraji, v nichž Agentura působí (viz tabulka č. 1) a počet lokálních partnerství v kraji;*

Obec Větrní, jako sekundární skupina poskytovatelé sociálních služeb z Českého Krumlova

- 2) přehled měst se schválenou lokální strategií sociálního začleňování, zhodnocení míry jejich naplňování v praxi;*

V kraji existuje jedno lokální partnerství, obec Větrní, v něm je zainteresováno 13 organizací, z obce Větrní jde o 5 subjektů a z nedalekého města Český Krumlov je to 7 subjektů (dalším subjektem je romský koordinátor JčK). Celkový počet zainteresovaných osob na LP je prozatím 32. V listopadu 2011 byla na LP Větrní představena Situační analýza Větrní (Demografické informační centrum, o. s.), dokument se kterým je pravidelně na LP pracováno. Strategický plán sociálního začleňování Větrní byl schválen v listopadu 2012.

- 3) zhodnocení spolupráce krajského koordinátora pro romské záležitosti a Agentury, způsoby zapojení koordinátora do její činnosti v kraji.*

Romský koordinátor se pravidelně účastní všech jednání lokálního partnerství i pracovních skupin pro bydlení a nezaměstnanost a sociální služby, volný čas a bezpečnost. Pravidelně přispívá informacemi, které pomáhají naplňovat stanovené priority a opatření. Aktivně se účastní všech společných jednání a poskytuje informace, které jsou pro zástupce obce důležité pro dokreslení jednotlivých kroků LP.

V Jihočeské obci Větrní začala od začátku roku 2013 působit terénní sociální pracovnice. Zřízení této pozice naplánovalo a prosazovalo Lokální partnerství Větrní. Financovat ji bude obec z prostředků, o které požádala Radu vlády pro záležitosti romské menšiny. Pracovnice

má pomáhat řešit nelehkou sociální situaci obyvatelům zdejší vyloučené lokality a být prostředníkem pro jejich jednání s institucemi.

Na základní škole ve Větrní začala také pracovat asistentka pro žáky se sociálním znevýhodněním. Ta pomáhá hlavně dětem na prvním stupni po nástupu do školy zvládat handicap, způsobené nedostatečnou přípravou na požadavky školního prostředí v předškolním věku. Má být ku pomoci pedagogům při zapojování sociálně znevýhodněných dětí do třídního kolektivu. Ve škole působí na zkrácený úvazek také etopedka, která řeší výchovné problémy dětí. Terénní pracovnice, asistentka a etopedka se potkávají na pravidelných schůzkách, kde sdílejí zkušenosti z praxe z práce s dětmi i celými rodinami a společnými silami přispívají k řešení těch nejpálčivějších problémů.

Tabulka: Institucionální zabezpečení romské integrace v kraji v roce 2013

Přehled lokalit Agentury v kraji v roce 2013	Přehled obcí s rozšířenou působností s romskými poradci v roce 2013	Počet rom. poradců v kraji a souhrnná výše jejich prac. úvazku za rok 2013
Obec Větrní	České Budějovice	0,5
	Český Krumlov	0,1
	Trhové Sviny	0,1
	Týn nad Vltavou	0,1
	Tábor	1
	Soběslav	0,1
	Jindřichův Hradec	0,2
	Dačice	0,25
	Třeboň	0,1
	Písek	0,1
	Milevsko	1
	Strakonice	0
	Vodňany	0
	Blatná	0,1
	Kaplice	0,5
	Prachatice	0,1
	Vimperk	0,1
1	15 ORP	4,35

- **Participace Romů při tvorbě a naplňování politiky romské integrace, aktivity romské občanské společnosti v kraji**

1) romská občanská sdružení v kraji a zaměření jejich činnosti (např. kulturní aktivity, politická činnost, medializace, poskytování sociálních služeb, atd.);

Tabulka: Romská občanská sdružení v kraji a zaměření činnosti

<i>Název romského obč. sdružení</i>	<i>Působnost</i>	<i>Druh poskytované služby</i>
Roma Reflex	České Budějovice	Volnočasové aktivity, sportovní a hudební děti a mládeže - neaktivní
Nevo dživipen – Nový život	České Budějovice	Provozovali vzdělávací centrum pro děti a mládež, volnočasové aktivity, výlety, besedy vedení kroužků, taneční, hudební, sportovní, pořádání různých společenských, hudebních akcí a festivalů - neaktivní
Týn Rom	Týn nad Vltavou	Volnočasové aktivity, zaměstnanost - neaktivní
Amaro Lačhipen	Milevsko	Volnočasové aktivity, zaměstnanost, spolupráce s městem - neaktivní
Soužití Romů	Český Krumlov	Volnočasové aktivity, hudební, taneční a sportovní kroužky, festivaly, sociální poradenství – neaktivní
Lačo lav Větrní	Větrní	Volnočasové aktivity, provozují místnost pro děti a mládež, kroužky, taneční, hudební, doučování dětí, poradenská činnost – aktivní
Aver Drom	Větrní	Taneční soubor, taneční kroužek, hudební a sportovní aktivity – neaktivní
Lungo Drom	Prachatice	Volnočasové aktivity, taneční kroužek, poradenská činnost, olašská komunita - neaktivní

2) zapojení zástupců Romů do činnosti veřejné správy

Tabulka: Zapojení zástupců Romů do činnosti veřejné správy

<i>Jméno a příjmení</i>	<i>Působnost</i>	<i>funkce</i>
Milan Kotlár	Český Krumlov	Zastupitel
Ondřej Šoma	Pohorská Ves	zastupitel
Jan Horváth	Č. Budějovice	Terénní pracovník
Milan Horák	Č. Budějovice	Terénní pracovník
Michaela Gáborová	Č. Krumlov	organizační a projektová pracovnice
Marta Podrazská	Č. Krumlov	pracovnice v soc. službách
Mgr. Silvie Kováčová	Tábor	soc. pracovnice

V ostatních ORP nejsou zapojeni Romové do veřejné správy, nebo o zapojení nemají zájem.

a) *zhodnocení zaměstnanosti Romů ve veřejné správě;*

Nejvyšším orgánem umožňujícím participaci Romů při tvorbě a realizaci politiky romské integrace na národní úrovni je Rada vlády ČR pro záležitosti romské menšiny, jejíž občanskou část tvoří patnáct zástupců Romů reprezentujících všech 14 krajů v ČR, kteří mají dlouhodobé zkušenosti v oblasti romské integrace. Za Jihočeský kraj tuto pozici zastával v roce 2013 romský koordinátor Jihočeského kraje.

b) *participace Romů ve výborech pro národnostní menšiny na úrovni kraje a obcí, zapojení zástupců romské občanské společnosti do jiných platforem zabývajících se romskými záležitostmi.*

Další příležitostí k prosazování oprávněných zájmů romské menšiny na úrovni krajů a obcí je účast zástupců Romů ve *výborech pro národnostní menšiny*, jejichž zřízení vyplývá z ustanovení § 117 zákona č. 128/2000Sb. *o obcích* a § 78 zákona č. 129/2000 Sb. *o krajích* (krajské zřízení) a odvíjí se od výsledků sčítání lidu. V Jihočeském kraji Výbor zřízen nebyl z důvodu nedostatečného počtu osob přihlášených k příslušnosti k národnostní menšině při sčítání lidu či z důvodu nezájmu národnostních menšin řešit své záležitosti ve výborech.

3. ZHODNOCENÍ SITUACE ROMŮ V OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ

- ***Hodnocení míry segregace Romů v oblasti vzdělávání v kraji na všech úrovních vzdělávací soustavy, hlavní příčiny vzniku tohoto problému, identifikace dalších bariér omezujících vzdělanostní šance Romů.***

Romští žáci jsou především vzděláváni v základních školách hlavního vzdělávacího proudu. V základních školách praktických jsou zařazeni ve větší míře ve vyšších ročnících, jejich podíl je také vyšší v několika běžných ZŠ v blízkosti sociálně vyloučených lokalit.

- ***Postoj škol a školských poradenských pracovišť ke vzdělávání sociálně znevýhodněných romských dětí v běžných školách, zhodnocení míry jejich otevřenosti k zavedení modelu inkluzivního vzdělávání na školách.***

V posledních letech došlo ke změně přístupu poradenských zařízení k zařazování romských žáků do základní školy praktické. Romští žáci jsou doporučováni školskými poradenskými zařízeními do základní školy praktické zcela výjimečně při zjištění mentálního postižení a až po opakovaném selhávání v běžné základní škole. Často ale při vysokých počtech žáků ve třídě v běžné škole nejsou vytvořeny potřebné podmínky pro jejich vzdělávání. Šetřením ČŠI bylo zjištěno, že podíl Romů v ZŠ praktických klesá.

- ***Existence platforem na úrovni kraje i obcí zabývajících se tématem segregace Romů v oblasti vzdělávání, navrhováním a implementací opatření ke zvýšení vzdělanostních šancí Romů (např. působení takto tématicky zaměřených pracovních skupin, včlenění tématu do činností komisí či výborů kraje či obcí, atd.), zhodnocení praktického dopadu jejich činnosti na situaci Romů, role krajského koordinátora pro romské záležitosti v rámci těchto iniciativ.***

Na úrovni kraje a obcí není registrována ani založená žádná uváděná platforma či pracovní skupina.

- ***Zohlednění tématu inkluzivního vzdělávání v dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy kraje či v jiných krajských strategiích.***

Jedním z cílů „Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Jihočeském kraji“, v oblasti základního vzdělávání je podpora inkluzivního vzdělávání v potřebné míře. Navrhovanými opatřeními jsou:

- Podporovat ZŠ při čerpání prostředků z OP VK a rozvojových programů MŠMT zvláště pro zabezpečení inkluzivního vzdělávání (2012-2016)
- Spolupracovat s obcemi v případě zřizování speciálních tříd v běžných ZŠ, kde dojde k poklesu žáků v ZŠ praktických (2012-2016)

- ***Existence specifických pobídek či podpor kraje a obcí pro ty školy, které chtějí inkluzivně vzdělávat (např. ve formě dotační podpory, poradenství), do jaké míry využívá kraj k tomuto účelu finanční prostředky z ESF.***

Dotační tituly ze strany Jihočeského kraje v oblasti školství, volného času, či sportu, či v oblasti rizikového chování vypisované Krajským úřadem Jihočeského kraje jsou otevřené všem žadatelům bez jakéhokoli omezení.

A. Oblast včasné péče a předškolní výchovy

- ***Zhodnocení dostupnosti programů včasné péče a mateřských školek pro obyvatele sociálně vyloučených romských lokalit a identifikace základních bariér v přístupu k předškolnímu vzdělávání:***

- 1) *kapacita zařízení, místní dostupnost zařízení včasné péče a předškolního vzdělávání;*
- 2) *obsazení mateřských školek z hlediska etnicity (výskyt segregovaných „romských“ školek v kraji), postoj jejich zřizovatelů a místních samospráv k tomuto problému (je zde vyvíjena činnost k řešení problému?);*
- 3) *postoj a poptávka romských rodičů po včasné péči a předškolním vzdělávání;*
- 4) *míra propojení vzdělávacích aktivit, poradenských služeb a sociálních služeb pro sociálně znevýhodněné děti v předškolním věku a jejich rodiče (tj. je uplatňován v této oblasti multidisciplinární přístup?).*

Kapacita zařízení, místní dostupnost zařízení včasné péče a předškolního vzdělávání;

Kapacity mateřských škol se sice jeví v průměru jako dostačující, ale situace v jednotlivých regionech se v souvislosti s populačním vývojem liší. Problémy s umístěním dětí přetrvávají stále v Českých Budějovicích a přilehlém okolí. Počet mateřských škol v Jihočeském kraji je stabilizován. Ve školním roce 2012/2013 byla nově zřízena pouze jedna mateřská škola, ale zřizovatelé škol stále navyšují stávající kapacity rekonstrukcí a přístavbami stávajících budov mateřských škol. Meziročně se u mateřských škol zřizovaných obcemi, které jsou zastoupeny ponejvíce, zvýšila kapacita o 651 míst. Počet dětí v běžných MŠ všech zřizovatelů již devátým rokem neustále narůstá. Oproti stavu vykázanému ve výkazu o MŠ k 30. 9. 2011 se ve školním roce 2012/2013 počet dětí v **běžných MŠ** všech zřizovatelů zvýšil o 872 a představoval **22 763 dětí**. Již pátý rok vyhláší JČK na základě demografického vývoje a v souladu s Programem rozvoje kraje grantový program s cílem pomoci zřizovatelům MŠ řešit situaci s nedostatkem míst v těchto zařízeních. V letech 2009 – 2013 investoval JČK do tohoto programu celkem 63 mil. Kč. Žádostí, jimž ve školním roce 2012/2013 nebylo vyhověno, bylo u mateřských škol všech zřizovatelů celkem 2050. Ze statistických výkazů MŠMT není možné zjistit, zda jsou mezi nimi

děti **z romské komunity**, zjišťují se pouze děti se zdravotním postižením. Stejně tak není statisticky podchycen zájem o předškolní vzdělávání těchto dětí.

obsazení mateřských školek z hlediska etnicity (výskyt segregovaných „romských“ školek v kraji), postoj jejich zřizovatelů a místních samospráv k tomuto problému (je zde vyvíjena činnost k řešení problému?);

Takové mateřské školy se v Jihočeském kraji nevyskytují.

postoj a poptávka romských rodičů po včasné péči a předškolním vzdělávání;

Včasná péče není v gesci OŠMT KÚ, zájem romských rodičů o předškolní vzdělávání není statisticky podchycen.

míra propojení vzdělávacích aktivit, poradenských služeb a sociálních služeb pro sociálně znevýhodněné děti v předškolním věku a jejich rodiče (tj. je uplatňován v této oblasti multidisciplinární přístup?)

V loňském roce OŠMT KÚ zahájil spolupráci s obecně prospěšnou společností Cheiron T, která provozuje komunitní centrum, jehož cílovou skupinou jsou romské děti a mládež. Tato společnost se zapojila do celorepublikového projektu „Pojďte do školky“, který bude probíhat do června roku 2015. V rámci projektu budou realizovány aktivity zaměřené na vzdělávání pedagogických pracovníků v předškolním vzdělávání, které by měli zvýšit jejich kompetence pro práci s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami. Další aktivitou je vytvoření pracovní skupiny složené ze zástupců školských a sociálních odborů, ředitelů a pedagogů MŠ a pracovníků pedagogicko-psychologických poraden, která se bude zabývat předškolním vzděláváním se zaměřením na děti ze sociálně znevýhodněného prostředí. Velice přínosnou aktivitou je vytvoření předškolního klubu pro děti ve věku od 3 let do nástupu na základní školu, jehož cílem je připravit děti ze sociálně znevýhodněného prostředí na vstup do první třídy. Jedná se prioritně o děti, které z různých důvodů nenavštěvují mateřskou školu (finanční důvody, nezájem rodičů, nepřijetí k předškolnímu vzdělávání apod.) V rámci této aktivity se pracuje také s rodiči těchto dětí. OŠMT KÚ poskytl zástupcům o.p.s. Cheiron T pro účely projektu data o počtu dětí v mateřských školách všech zřizovatelů, o počtu mateřských škol na území Jihočeského kraje a informace, které školy čerpají finanční prostředky z rozvojových programů MŠMT určených pro asistenty pedagoga pro děti se sociálním znevýhodněním a na inkluzivní vzdělávání.

- ***Dostupnost přípravných ročníků v kraji, identifikace základních bariér v přístupu k nim (posouzení jejich kapacity; zájem romských rodičů o jejich využívání, kvalita výuky).***

Přípravné třídy v Jihočeském kraji existují pouze ve dvou základních školách v Českých Budějovicích (viz tabulka č. 2). Obava, že ředitelé škol budou muset uzavřít provoz těchto tříd z důvodu nezájmu rodičů dětí nebo kvůli nedostatečné docházce dětí, se nepotvrdila. Přípravné třídy tedy byly znovu otevřeny i v září 2013.

Tabulka č.2 Přehled vzdělávacích zařízení zřizujících přípravné ročníky v roce 2013

Název zařízení	Sídlo zařízení	Počet přípravných ročníků	Počet dětí, které se v nich vzdělávají
ZŠ,MŠ a Praktická škola	České Budějovice, Štítného 3	1	15
ZŠ a MŠ J.Š. Baara	Jírovcova 9/a, České Budějovice	1	15

B. Základní vzdělávání

- ***Zhodnocení průběhu zápisů romských dětí do základních škol (dále jen „ZŠ“), uplatňování specifických praktik škol a školských poradenských zařízení.***

OŠMT KÚ JČK nemá možnost sledovat průběh a výsledky zápisu dětí k plnění povinné školní docházky z toho hlediska, podle kterého by mohl určit, jak probíhal zápis právě u romských dětí.

- ***Existence ZŠ s vysokým podílem romských žáků v kraji, postoj zřizovatelů a místních samospráv k tomuto problému (je vyvíjena aktivita vedoucí k desegregaci?).***

OŠMT KÚ JČK může usuzovat na vyšší podíl romských žáků zhruba u dvaceti základních škol, a to podle toho, že ředitelé těchto škol dokládají splnění podmínek k čerpání finančních prostředků z rozvojových programů, ze kterých jsou hrazeny aktivity škol související se vzděláváním sociálně znevýhodněných žáků. Je nutné si ale uvědomit, že např. asistenti pedagoga pro děti a žáky se sociálním znevýhodněním nepracují pouze s žáky romskými, ale všemi sociálně znevýhodněnými dětmi. Nemůžeme proto vždy jednoznačně určit, že se jedná o školu s vysokým podílem romských žáků.

OŠMT KÚ JČK nemá žádné informace o aktivitách místních samospráv, které by vedly k případné desegregaci romských dětí.

- ***Zájem škol o využívání vyrovnávacích opatření dle ustanovení § 1 odst. 1 vyhlášky č. 147/2012 Sb. (zájem o využití asistentů pedagoga, propojení výuky s poradenskými službami, rozvoj alternativních programů ke zvýšení vzdělanostních šancí romských žáků – příklady dobré praxe v této oblasti); identifikace základních bariér, které školám v tomto ohledu brání.***

Práce asistenta pedagoga na 14 základních školách zřizovaných obcemi i krajem (viz tabulka č. 3) se jeví jako přínosná ve všech oblastech výchovně vzdělávacího procesu i ve spolupráci s rodinami žáků. Někteří ředitelé základních škol požadují zvýšení počtu těchto asistentů. Zásadní bariérou, která brání zvýšení počtu asistentů, je nedostatek finančních prostředků. Kromě rozvojového programu MŠMT ČR školy využívají finanční prostředky i z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

Asistenti působili především na školách s vyšším počtem sociálně znevýhodněných dětí (žáků), mnohdy školách v blízkosti romských komunit. Pedagogičtí asistenti pomáhají žákům jak v přímé výchovné činnosti, tak v přípravě na vyučování i v komunikaci školy s rodinami znevýhodněných žáků. Tyto školy a zařízení se zúčastnily dotačního rozvojového programu MŠMT „Financování asistentů pedagoga pro žáky a studenty se sociálním znevýhodněním“.

Tabulka č. 3 Počet asistentů pedagoga a jejich financování v kraji v roce 2013

Počet asistentů pedagoga MŠ	Počet asistentů pedagoga ZŠ	Počet asistentů pedagoga SŠ	Výše dotace ze strany MŠMT na rok 2013 ²	Výše podpory programu ze strany kraje
ZŠ J. Š. Baara České Budějovice, Jírovcova ul.	5	0	1 231 286,- Kč	0
ZŠ Máj I České Budějovice, M. Chlajna 21	2	0	495 720,- Kč (vratka 70 770,- Kč)	0
ZŠ Máj II České Budějovice, M. Chlajna 23	3	0	737 748,- Kč	0
ZŠ T. G. Masaryka České Budějovice, Rudolfovska	1	0	236 930,- Kč	0
ZŠ Horní Planá	2	0	437 400,- Kč (vratka 138 239,01 Kč)	0
ZŠ Větrní	1	0	218 700,- Kč	0
ZŠ Benešov nad Černou	1	0	106 099,- Kč	0
ZŠ a MŠ Dešná	1	0	236 931,- Kč	0
ZŠ T. G. Masaryka Písek, Čelakovského ul.	1	0	156 373,- Kč	0
ZŠ Volary	1	0	196 830,- Kč	0
ZŠ T. G. Masaryka Vimperk	1	0	218 700,- Kč (vratka 16 200,- Kč)	0
ZŠ Povážská Strakonice, ul. Nad Školou	1	0	177 153,- Kč	0
ZŠ a ZŠ Tábor, Mikuláše z Husi	2	0	341 172,- Kč	0
MŠ, ZŠ a PrŠ České Budějovice, Štítného	1	0	230 364,- Kč	0
Jihočeský kraj celkem	23	0	5 021 406,- Kč (z této částky celkem vratka 225 209,01 Kč)	0

- *Provázanost základního vzdělávání s mimoškolními aktivitami a se sociálními službami (např. dostupnost a provázanost programů doučování, dalších vzdělávacích, volnočasových a rozvojových aktivit, příklady dobré praxe v této oblasti).*

Školy, které čerpají finanční prostředky z rozvojových programů MŠMT *Na podporu škol, které realizují inkluzivní vzdělávání dětí a žáků se znevýhodněním* a *Financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním* se v rámci těchto programů věnují žákům i mimo dobu školního vyučování (např. doučování, náhrada za domácí přípravu, mimoškolní zájmové aktivity, aktivity mířené na spolupráci rodiny a školy, spolupráce s neziskovými organizacemi atd.).

² Jedná se o dotační podporu krajů v rámci rozvojového programu MŠMT „Podpora financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním“.

- ***Dostupnost programů na podporu návratu Romů bez potřebné kvalifikace do systému vzdělávání v kraji, příklady dobré praxe.***

OŠMT nemá možnost sledovat průběh vzdělávání jednotlivých žáků, tedy ani předčasné odchody romských žáků z vzdělávacího procesu.

- ***Dostupnost kurzů na získání základního vzdělávání pro dospělé v kraji.***

Romové, stejně jako ostatní občané, kteří opustili předčasně základní školu, splnili povinnou školní docházku, ale nezískali základní vzdělání, mají možnost přihlásit se na kterékoliv základní škole a projednat s ředitelem možnost absolvování kurzu pro získání základního vzdělání. V roce 2013 tak nikdo neučinil

C. Sekundární vzdělávání

- ***Zhodnocení účasti romských studentů ve středoškolském vzdělávání v kraji, identifikace překážek v přechodu ze ZŠ na SŠ.***
- ***Dostupnost programů na podporu přestupu romských žáků ze ZŠ do SŠ v kraji (např. motivační a stimulační programy, programy přípravy na přijímací zkoušky, příklady dobré praxe.***
- ***Výše finanční podpory romských žáků středních škol v kraji, počet přidělených stipendií v roce 2013, zhodnocení efektivity programu.***

Informace o počtech žáků se sociálním znevýhodněním na středních školách jsou založeny jen na žádostech o dotaci z rozvojového programu MŠMT „Podpora sociálně znevýhodněných romských žáků středních škol“. O finanční prostředky z tohoto programu žádají přímo konkrétní žáci prostřednictvím škol.

Tabulka: Podpora romských žáků středních škol v kraji za rok 2013

Kraj	1. kolo			
	Počet žádostí	Počet podpořených škol	Počet přidělených stipendií	Celková dotace
Jihočeský	5	5	5	85 600 Kč

Kraj	2. kolo			
	Počet žádostí	Počet podpořených škol	Počet přidělených stipendií	Celková dotace
Jihočeský	8	8	8	99 600 Kč

D. Terciární vzdělávání

- ***Zhodnocení účasti romských středoškoláků ve vyšším odborném a vysokoškolském vzdělávání, identifikace nejzávažnějších bariér, které brání romským středoškolákům pokračovat ve studiu na VŠ.***

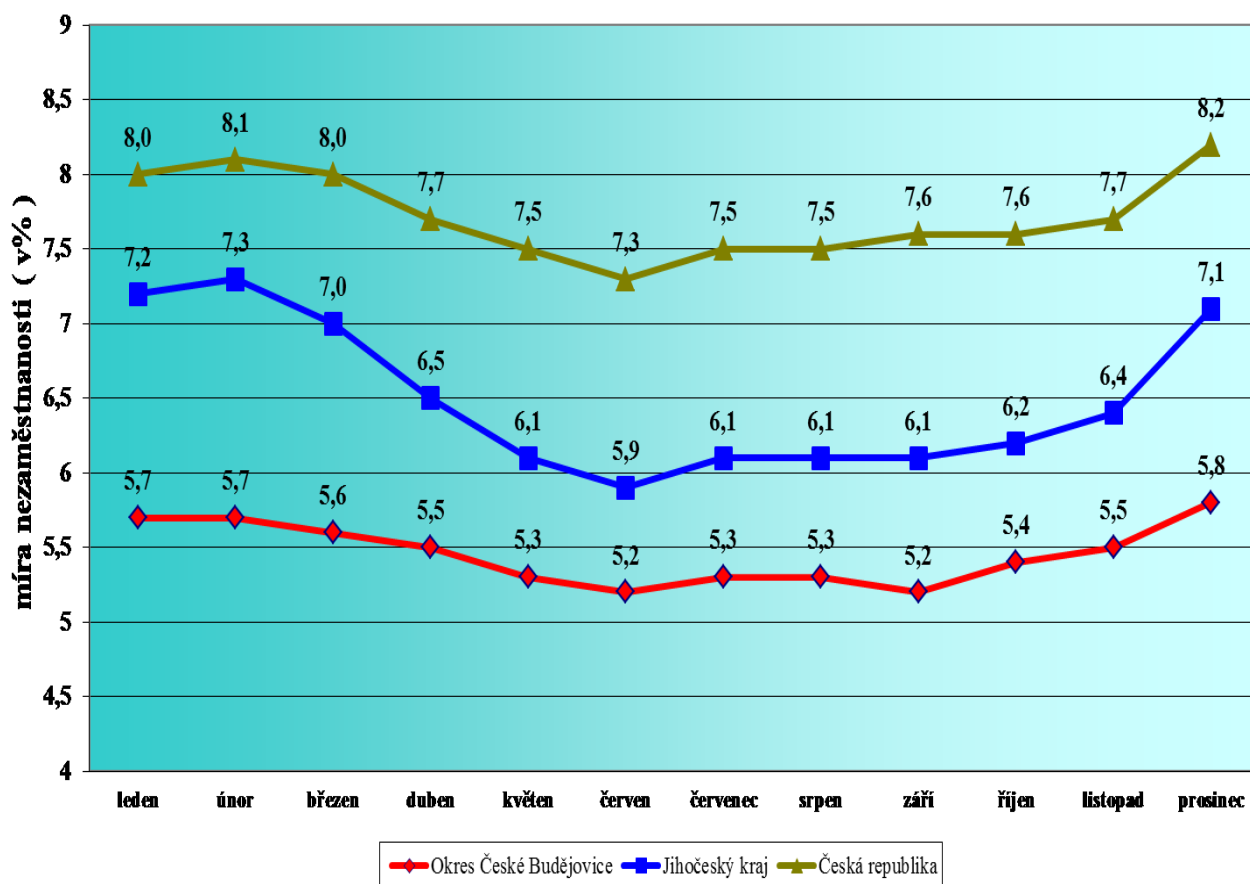
Ve výkazech o VOŠ se romští studenti ani studenti jiných národností nevykazují. Základním předpokladem pro motivaci žáků a studentů ke studiu je podpora rodiny, která pokládá jako jednu z priorit právě vzdělání. Pokud tedy rodina v tomto směru žáka (popř. studenta) dlouhodobě podporuje, může ho postupně motivovat až pro terciární vzdělávání na některé z vysokých škol.

4. ZHODNOCENÍ SITUACE ROMŮ V OBLASTI ZAMĚŠTNANOSTI

- Zhodnocení pozice Romů na trhu práce ve srovnání s celkovou situací na trhu práce v kraji; celková míra nezaměstnanosti v kraji a kvalifikovaný odhad specifické míry nezaměstnanosti Romů v roce 2013, identifikace základních bariér, které brání Romům participovat na trhu práce.*

Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu ve věku 15-64 let v Jihočeském kraji k 31. 12. 2013 měl hodnotu 7,1 % (oproti listopadu 2013 vzrostl o 0,7 procentního bodu), pracoviště Úřadu práce ČR v Jihočeském kraji evidovaly celkem 30 565 uchazečů o zaměstnání. Nezaměstnanost romské populace není sledována, z tohoto důvodu bohužel není možno uvést ani Vámi požadovaný orientační odhad specifické míry nezaměstnanosti Romů. Jak jsme uvedli v minulém roce, vývoj nezaměstnanosti popisované skupiny obyvatel do jisté míry následuje vývoj celkové nezaměstnanosti. Z dlouhodobého pohledu se výrazně nemění. Důvodem nezaměstnanosti je zejména nízký stupeň dosaženého vzdělání a s tím související nízká kvalifikace, obtížná sociální přizpůsobivost, nízká motivace ke vstupu na trh práce (výše sociální dávky versus minimální mzda za práci). V neposlední řadě může být důvodem i neochota zaměstnavatelů přijímat do pracovního poměru tyto uchazeče ve větším počtu, a to na základě dřívější nedobré zkušenosti.

Vývoj podílu nezaměstnaných v roce 2013



- ***Zapojení Romů do aktivní politiky zaměstnanosti (dále jen „APZ“) a nejčastěji využívané nástroje APZ ve vztahu k této cílové skupině, jejich praktický dopad na pozici Romů na trhu práce.***

V rámci aktivit, které úřad práce nabízí všem znevýhodněným skupinám uchazečů při návratu na trh práce je využívána široká škála nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, zejména pak tzv. veřejně prospěšné práce, společensky účelná pracovní místa a rekvalifikace. Bohužel, ani zde však úřad práce nesleduje Vámi požadovaná data. Obecně lze říci, že mezi postupy, které by měly zefektivnit zaměstnávání příslušníků romské populace, patří širší využívání rekvalifikací zaměřených k získávání základních řemeslných dovedností a nespecifických rekvalifikací, dále pak také individuální vyhledávání zaměstnavatelů dle konkrétních znalostí a dovedností uchazeče o zaměstnání.

- ***Realizace jiných programů na podporu zaměstnanosti Romů a jejich poskytovatelé (např. poradenské programy NNO, podporovaná pracovní místa), osvědčené programy a příklady dobré praxe.***

Úřady práce v Jihočeském kraji spolupracují stabilně se zhruba 10 neziskovými organizacemi, které vyvíjí svoji činnost mimo jiné také v oblasti získávání zaměstnání a zvýšení zaměstnatelnosti příslušníků romských komunit. Mezi nejdůležitější organizace dlouhodobě patří např. Městská charita České Budějovice, Salesiánské středisko mládeže – DDM České Budějovice, Koníček o. s. České Budějovice, ADRA o. s., ICOS Český Krumlov, Cheiron T o.p.s. a další. Vliv jejich činnosti na situaci Romů na trhu práce je pozitivní.

- ***Využití veřejně prospěšných prací (dále jen „VPP“) ve vztahu k Romům v kraji - zkušenosti poskytovatelů, zhodnocení dostupnosti VPP pro romské příjemce pomoci v hmotné nouzi, identifikace základních problémů při využívání tohoto nástroje v praxi, příklady dobré a špatné praxe v této oblasti.***

V rámci veřejně prospěšných prací (dále VPP) bylo v roce 2013 v Jihočeském kraji celkem vytvořeno 1 280 pracovních míst (o 484 míst více než v předchozím roce). Na vytvořená pracovní místa byli doporučováni zejména uchazeči, kterým je při zprostředkování zaměstnání věnována zvýšená péče. Jednalo se převážně o uchazeče dlouhodobě evidované, uchazeče ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí, uchazeče nad 50 let věku a osoby zdravotně postižené. Vytvořená pracovní místa byla zaměřena především na údržbu veřejných prostranství a úklidové práce v obcích. Podrobnější statistiky sledující zaměstnávání Romů prostřednictvím VPP nejsou sledovány.

- ***Využití sociální ekonomiky jako nástroje řešení nezaměstnanosti Romů, dostupnost těchto aktivit v kraji, příklady dobré praxe.***

O využívání a dostupnosti aktivit souvisejících se sociální ekonomikou nemáme dostatečné informace, z tohoto důvodu Vám nejsme schopni poskytnout relevantní údaje.

- ***Výskyt diskriminace na trhu práce a způsoby jejího řešení v kraji; zájem romských obětí o řešení problému, aktivita a postoj odpovědných veřejných institucí k jejímu řešení, popř. dostupnost jiného alternativního antidiskriminačního programu, příklady dobré a špatné praxe.***

V roce 2013 jsme nezaznamenali žádný případ národnostní diskriminace na trhu práce v Jihočeském kraji. Pokud by k této situaci došlo, byla by neprodleně řešena kontrolním oddělením Krajské pobočky ÚP ČR v Českých Budějovicích ve spolupráci s Oblastním

inspektorátem práce. O existenci antidiskriminačních aktivit ze strany jiných subjektů na trhu práce (např. neziskových organizací) nemáme dostatečné informace.

- **Alternativní zdroje obživy romských domácností.**

O alternativních zdrojích obživy romských domácností nemáme žádné relevantní informace. Domníváme se, že tato problematika je mimo působnost jak Krajského úřadu Jihočeského kraje, tak i Úřadu práce ČR.

5. ZHODNOCENÍ SITUACE ROMŮ V OBLASTI BYDLENÍ

- **Popis bytové situace Romů v kraji.**

- 1) *dostupnost bydlení pro tuto cílovou skupinu, jeho kvalita a cena;*
- 2) *identifikace základních překážek, které brání Romům v přístupu ke standardnímu bydlení;*
- 3) *nejčastější příčiny ztráty bydlení (např. neoprávněné užívání bytu, dluhy na nájemném);*
- 4) *strategie romských rodin při řešení obtížné bytové situace, zejména po ztrátě bydlení (specificky zhodnotit vliv problému na migraci romských domácností v rámci kraje);*
- 5) *výskyt specifických praktik pronajímatelů a dalších subjektů na trhu s byty při jednání s romskými zájemci o bydlení či nájemci (např. řízené sestěhovávání romských rodin ze strany místní samosprávy; zřizování spádových „romských“ ubytoven; výskyt diskriminace na trhu s byty; příp. jiné jednání, které je v rozporu s dobrými mravy).*

Svou roli hrají i související problémy, jako dluhy u jiných věřitelů, kterým musí rodiny z důvodu nátlaku přednostně uhradit pohledávky, nízká finanční gramotnost členů domácnosti a určitá tendence spoléhat se na to, že ztráta bydlení není pro domácnost bezprostředním rizikem. Klíčová je v tomto ohledu dostupnost sociální práce pro tyto domácnosti zaměřená na prevenci vzniku a včasné řešení již existujících dluhů spojených s bydlením. Důležitá je i otevřenost pronajímatelů k dohodě o možnostech úhrady řádného nájmu např. s možností využití institutu zvláštního příjemce zřízeného u dávek na bydlení, dále k dohodě o formě splácení dlužných částek.

Dostupnost je všeobecně nízká, jsou vysoké nájemy, přeplněné byty, vysoké předsudky pronajímatelů bytů, vysoké kauce před pronájmem bytů znemožňují byt pronajmout. Rodiny se pak uchylují k bydlení na ubytovnách, kde jsou nevyhovující podmínky.

Města disponují malým, či větším počtem bytů v jejich majetku. Situace se v rámci kraje výrazně liší. Rozhoduje tržní poptávka po bydlení. Tyto byty nejsou nikdy určeny speciálně pro romské rodiny, ale jsou určeny pro rodiny sociálně slabé. Často jde o byty malometrážní, do kterých se nemůžou nastěhovat početné rodiny. Častou překážkou je nutnost trvalého bydliště na území města a podmínka bezdlužnosti, což některým zájemcům znemožňuje dosáhnout na tuto formu bydlení.

- **Existence komplexního systémového řešení bytové otázky a revitalizace sociálně vyloučených romských lokalit v kraji a obcích (např. programy v rámci IPRM, jiné strategie rozvoje obcí/regionů v oblasti bydlení, míra využití dotační podpory z evropských strukturálních fondů, ze Státního fondu rozvoje bydlení či z jiných dotačních programů).**

Město Český Krumlov a Obec Větřní má zavedený program domovníků v městských domech, ve kterých žijí rodiny, které mají problém s udržováním pořádku a placením nájemného, který má za úkol minimalizovat tato rizika. Toto opatření vnímají jako oboustranně pozitivní. V této oblasti se také významně angažují terénní sociální pracovníci. Program se velmi osvědčil a byl

prezentován jako příklad dobré praxe na lokálním partnerství Agentury pro soc. začleňování ve Větrní u Českého Krumlova.

- ***Dostupnost sociálních forem bydlení pro nízkopříjmové romské domácnosti, jejich poskytovatelé, využití dalších nástrojů či programů ke zvýšení udržitelnosti bydlení (míra využívání institutu zvláštního příjemce ze strany pronajímatelů, existence prostupného bydlení, doprovodné integrační sociální programy zaměřené na rozvoj kompetencí potřebných pro hledání a udržení si bydlení, program domovník, příklady dobré a špatné praxe v této oblasti).***

Různé formy sociálních forem bydlení pro osoby v nouzi v ORP existují. Některé rodiny ze sociálně vyloučených lokalit mají ztížený přístup k těmto formám bydlení například, z důvodu dluhů vůči městu, nebo nejsou schopny, ochotny respektovat nastavená pravidla. Formy sociálního bydlení jsou často pro neúplné rodiny – samoživitelky/le s dětmi. Pokud se jedná o sociální službu, azylové bydlení, tyto služby jsou dostupné všem uživatelům bez rozdílu národnosti, ale vyžadují od klienta určitou aktivitu a režimovost, což často klienti nejsou ochotni dodržovat. Pro romské rodiny je často nemyslitelné, aby se rozdělili žena s dětmi a muž, což azylové bydlení vyžaduje. Problém často nastává v situaci, kdy je po uplynutí časového úseku nastaveného pro využití sociálního bytu nutno přestěhovat do standardní formy bydlení. Statutární město České Budějovice v roce 2013 realizovalo projekt asistovaného sociálního bydlení. Z bytového fondu byly vyčleněny 3 malometrážní bytové jednotky, které byly obsazeny vytipovanými sociálně slabými jednotlivci, nájemní smlouvy byly uzavírány na období 3 měsíců s možností prodloužení.

6. ZHODNOCENÍ SITUACE ROMŮ V SOCIÁLNÍ OBLASTI:

- ***Podíl sociálně vyloučených Romů na celkovém počtu příslušníků romské menšiny v kraji (kvalifikovaný odhad).***

V Jihočeském kraji dle kvalifikovaných odhadů žije kolem 9 tis. Romů, z toho skoro 2 tis. v sociálně vyloučených lokalitách. Prostorové rozčlenění romských komunit je různorodé. Romové, kteří žijí v sociálně vyloučených lokalitách, jsou prostorově segregováni od městských aglomerací (ul. Vrbenská v Čes. Budějovicích), ale na druhé straně se nachází sociálně vyloučené lokality přímo v centrech měst či v panelových sídlištích (sídl. Máj Č. Budějovice, Sídlíště Mír Č. Krumlov).

- ***Přehled sociálně vyloučených romských lokalit v kraji (neuvádět konkrétní ulice a domy) a nejčastější mechanismy jejich vzniku.***

Tabulka: Prostorové rozložení romských lokalit v kraji

Obec	Počet lokalit	Identifikované mechanismy vzniku
České Budějovice	5	Ztráta bydlení, dluhy na nájmu, soukromé podnájmy, ubytovny města, malometrážní byty města, nezaměstnanost, migrace
Větrní	2	Ztráta zaměstnání, dluhy, drogy, soukromé ubytovny, sběr surovin
Tábor	2	Městské byty, dluhy na předešlých nájmech, sestěhování do jednoho domu
Prachatice	1	Olašská komunita, podomní prodej, obezita, dluhy, kriminalita

Strakonice	1	Ztráta zaměstnání, velká nezaměstnanost, dluhy, exekuce, kriminality, sběr surovin
Písek	3	Ztráta zaměstnání, soc. dávky, kriminality, dluhy na nájmech
Český Krumlov	2	Nezaměstnanost, dluhy, exekuce,
Jindř. Hradec	1	Nezaměstnanost, dluhy, sběr surovin, gamblerství
Vimperk	2	Nezaměstnanost, dluhy, exekuce, kriminalita, drogy

- ***Postoj kraje, obcí a dalších veřejných institucí k sociálnímu vyloučení Romů a k existenci sociálně vyloučených romských lokalit; existence platform na jejich úrovni, které se řešením tohoto problému zabývají, zapojení krajského koordinátora pro romské záležitosti do těchto iniciativ.***

Jihočeský kraj i obce a další veřejné instituce věnují problematice vzniku soc. vyloučených lokalit velkou pozornost. V této souvislosti byla schválena Koncepce romské integrace v Jihočeském kraji, která je pravidelně monitorována a naplňována. Sociální vyloučení je v kraji řešeno v rámci sociální práce a komunitního plánování obcí, ve kterých toto vnímají jako problém. Dále pomocí služeb sociální prevence, zejména terénních programů, sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi, nízkoprahových zařízení pro děti a mládež.

- ***Hodnocení dostupnosti sociálních služeb pro vyloučené Romy (zejména služeb sociální prevence) a identifikace bariér, které jim brání služby využívat; role krajského pro romské záležitosti při zajišťování dostupnosti sociálních služeb pro tuto skupinu.***

Jihočeský kraj dle zákona 108/ 2006 Sb. plánuje a spolufinancuje sociální služby na svém území. Jedná se i služby sociální prevence, které jsou dlouhodobě a ve velké míře v kraji podporovány. V roce 2013 JK předložil v pořadí již 3. individuální projekt ve výzvě 3.1, který zajistí realizaci podpory sociálních služeb v a sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi, které jsou realizovány v místech s vysokou koncentrací sociálně vyloučených romských rodin. Další služby sociální prevence, které ve vyšší míře tato cílová skupina využívá, zejména se jedná o nízkoprahová zařízení pro děti a mládež.

- ***Zohlednění potřeb sociálně vyloučených Romů ve střednědobých plánech rozvoje sociálních služeb na úrovni kraje a obcí; zhodnocení míry jejich naplňování ve vztahu k této cílové skupině; cílená dotační politika kraje a obcí, zapojení krajského koordinátora pro romské záležitosti do této oblasti.***

Tabulka č. 6: Existence střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb na úrovni krajů a obcí v roce 2013

Příprava/plnění plánu na úrovni kraje (název dokumentů a období, pro něž je určen)	Počet obcí se střednědobými plány rozvoje sociálních služeb	Dotační podpora sociálních služeb/programů pro vyloučené Romy ze strany kraje
---	---	---

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Jihočeského kraje na období 2014 - 2016	Blatná - 26 obcí České Budějovice - 79 obcí Český Krumlov - 31 obcí Dačice - 23 obcí Jindřichův Hradec - 2 obce (Jindřichův Hradec a Nová Bystřice) Kaplice - 15 obcí Milevsko - 26 obcí Písek - 49 obcí Prachatice - 44 obcí Soběslav - ve stadiu zpracovávání pro 31 obcí Strakonice - 69 obcí Tábor - 79 obcí Trhové Sviny - 16 obcí Třeboň - 25 obcí Týn nad Vltavou - 14 obcí Vimperk - 21 obcí Vodňany - 17 obcí	Alokace - 300.000 GP Podpora sociálního začleňování osob ohrožených sociálním vyloučením na území Jihočeského kraje.
--	--	---

Tabulka č.7: Přehled sociálních služeb registrovaných dle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách v kraji, jejichž cílovou skupinou jsou sociálně vyloučení Romové.

Název poskytovatele	Druh služby	Působnost (tj. kde je poskytována)
Občanská poradna při Jihočeské rozvojové, o.p.s.	Poradenská činnost, využívaná zejména v oblasti zadluženosti	Č. Budějovice
Městská charita Č. Budějovice - NZDM	Volnočasové aktivity, pro předškolní děti alternativní MŠ	Č. Budějovice
Diecézní charita,	Poradna pro uprchlíky, terénní program, Poradna Eva	Č. Budějovice
ICOS, o.p.s.	Poradenská činnost	Č. Krumlov
Centrum pro pomoc dětem a mládeži	Terénní služby, volnočasovky, protidrog. Streetwork, NZDM	Č. Krumlov
Naděje, pobočka Písek	Terénní služby, příprava, volnočasovky	Písek
Oblastní charita Vimperk (centrum pro rodiny)	Poradenská činnost, volnočasovky	Vimperk
Kocero, o.p.s. Český Krumlov - NZDM	Terénní program, poradenská činnost, volnočasovky	Český Krumlov

Tabulka č. 8: Přehled sociálních programů a aktivit pro sociálně vyloučené Romy, které nefungují v režimu sociálních služeb

Poskytovatel	Typ aktivity	Působnost
Nevo dživipen – Nový život	Volnočasové aktivity	České Budějovice
Roma Reflex	Volnočasové aktivity	České Budějovice
Týn Rom	Volnočasové aktivity	Týn nad Vltavou
Kher čhavo	Volnočasové aktivity, soc. bydlení	České Velenice
Amaro Lačhipen	Volnočasové aktivity	Milevsko
Soužití Romů ČK	Volnočasové aktivity, sport, kultura	Český Krumlov
Lačho lav Větřní	Volnočasovky, tanec, poradenská činnost	Větřní
Aver drom Větřní	Volnočasovky, tanec, kultura	Větřní
Lungo drom	Volnočasovky, aktivity olašských Romů	Prachatice
Město Vimperk	Asistenti prevence kriminality	Vimperk, Volary
Stat. město Č. Budějovice	Asistenti prevence kriminality	České Budějovice

7. ZHODNOCENÍ SITUACE ROMŮ V OBLASTI ZDRAVÍ

- ***Popis zdravotní situace Romů; identifikace zásadních faktorů, které ji ovlivňují.***

Zdravotní situace Romů v celém Jihočeském kraji se okres k okresu samozřejmě liší. Zatímco v Prachaticích je více uživatelů s mentálním postižením v kombinaci se silnou obezitou, zrakovým i sluchovým postižením, ve Volarech jsou uživatelé postiženi více sluchových postižením a nemocemi souvisejícími s mobilitou. Tyto dvě města uvádíme, z důvodů výkonu práce zdravotní sociální pracovnice, kterou máme v Jihočeském kraji jedinou. Ve Volarech nadále přetrvávají u dětí astmatické a dýchací problémy. Zdravotní problémy dětí i dospělých zhoršuje i způsobuje plíseň, která se vyskytuje v obecních bytech. Plíseň v bytech jsou odstraněny vždy jen na dočasnou dobu a opět se objeví. U uživatelů se objevují civilizační choroby /vysokým krevním tlakem, cukrovka/, které jsou způsobené moderním životním stylem, jako je nadměrná konzumace vysoce kalorických potravin, nedostatek pohybu, stres, nekvalitní spánek a kouření. Zaznamenáváme větší procento infarktů a mozkových příhod.

- ***Zhodnocení přístupu Romů ke zdravotní péči a identifikace základních bariér, které jej komplikují.***

V oblasti zdravotní péče stále mezi cílovou skupinou přetrvává silná obava z pobytu v nemocnici, již menší je strach z vyšetření u odborných lékařů. V praxi se stále setkáváme u matek po porodu s jejich velmi brzkým odchodem domů, který odůvodňují péčí o ostatní nezletilé děti v bytě. Rovněž stále přetrvává nedbalost matek v oblasti očkování dětí, kdy lékaři musí neustále připomínat termíny, očkovací průkazy v tomto nepomáhají. Co se týká přístupu k zubní péči, přetrvává strach ze zubního ošetření, kdy pomoc vyhledávají, až když již nejsou schopni bolest zvládnout, pak jdou na pohotovost. Došlo k mírnému zlepšení přístupu k zubnímu ošetření z důvodu příchodu nového zubního lékaře a uživatelé se zaregistrovali. Snaží se na prevenci chodit, jelikož jim hrozí vyřazení z evidence.

- ***Existence specifických praktik zdravotnických zařízení či zdravotních pojišťoven využívaných vůči Romům (např. manipulace při náboru nových pojištěnců, výskyt diskriminace v přístupu ke zdravotní péči, protiprávní sterilizace romských žen či jiné příklady špatné praxe).***

I nadále zaznamenáváme snahu některých zdravotních pojišťoven manipulovat při náboru nových pojištěnců, kdy používají finančních bonusů a dalších motivačních programů. Aktuálně se na řešeném území vyskytují dealeri OZP /Oborová zdravotní pojišťovna/. Velká část uživatelů služby již na přeregistraci nereaguje, neboť jsou poučeni a zůstávají u svých stávajících zdravotních pojišťoven.

Z hlediska zdravotnických zařízení nezaznamenáváme žádné diskriminační či protiprávní praktiky. V oblasti sterilizace žen se lékaři řídí etickými normami a předpisy, pro sterilizaci mají vždy podepsaný souhlas a podávají podrobné informace. Sterilizaci nabízejí pouze matkám s vyšším věkem, s vysokým počtem dětí a s ohledem na zdravotní rizika pro matku.

Daří se nadále u cizinců/Slováků/ získávat trvalý pobyt, který má vliv na registraci u zdravotní pojišťovny /pokud jsou vedeni na ÚP a nepracují/. Tito uživatelé nebyli registrováni u praktických lékařů a nemohli čerpat bezplatnou zdravotní péči, pouze za úhradu.

- ***Dostupnost a efektivita specifických programů ke zlepšení zdravotní situace Romů v kraji a jejich poskytovatelé (např. program zdravotně sociální pomoc a počet pomocníků v kraji; osvětové aktivity; právní servis pro oběti protiprávního jednání ze strany zdravotnických zařízení; existence vzdělávacích programů pro zdravotníky a sociální pracovníky zaměřených na téma zdravotního stavu Romů).***

V otázce dostupnosti a efektivity poskytuje Farní charita Prachatice na území vyloučených lokalit Prachatice a Volary zdravotně sociální pomoc, kterou zajišťuje 1 pracovník v přímé péči.

Tabulka č. 9 Dostupnost programu zdravotně sociální pomoc v roce 2013

Poskytovatel	Počet zdravotně sociálních pomocníků	Působnost (lokality, kde působí)
Farní charita Prachatice	1	ORP Prachatice (město Prachatice a Volary)

8. ZHODNOCENÍ BEZPEČNOSTNÍ SITUACE ROMŮ

8.1 Extremismus

- Vyhodnocení vztahu mezi většinovou společností a romskou menšinou v kraji (etnické klima, postoj obyvatel k romské integraci, k aktivitám extremistů).*

Nejvýraznější událostí uplynulého roku byla z hlediska obou politicky motivovaných scén série proti-romských demonstrací, trvající od května do listopadu. Celkem bylo v loňském roce v Jihočeském kraji zaznamenáno 17 akcí, organizovaných pravicovými extrémisty (dále jen „PEX“) nebo s jejich účastí. Oproti podobné kampani známé ze Šluknovského výběžku z roku 2011, loňská série demonstrací poukázala nejen na rizika plynoucí z aktivního zapojení místní populace (zejména v případě sídliště Máj v Českých Budějovicích), ale zároveň i na určitou nevyzpytatelnost jakékoliv včasné identifikace rizikových lokalit vypuknutí dalších demonstrací nebo výtržností.

S pozdější fází kampaně se samotným cílem demonstrací stal i stát a policejní složky, vnímané jako symbol státní represe. Protestní shromáždění organizované krajní pravici zároveň mobilizovaly i scénu odpůrců, tvořenou kromě veřejnosti a romské minority i stoupenci krajní levice. Paralelně s demonstracemi PEX tak probíhaly i akce odpůrců, často happeningy, karnevaly i vlastní shromáždění. K vzájemným střetům však nedocházelo.

Pravicově-extremistická scéna je dlouhodobě vnitřně fragmentovaná a nejednotná, především zásluhou osobních animozit a nedůvěry mezi předními aktivisty. S výjimkou Dělnické strany sociální spravedlnosti a Dělnické mládeže neexistuje v současnosti žádný jiný subjekt s hierarchickým uspořádáním. Ústředním konceptem scény je myšlenka tzv. autonomního nacionalismu – působení volně propojených buněk aktivistů, sdružených často na základě ideologie, komunikujících a koordinujících své aktivity prostřednictvím vyhlášených kampaní. V tomto prostředí se objevují nové, převážně virtuální platformy, které budí dojem občanských iniciativ. Na druhé straně poskytují prostor pro působení radikálně smýšlejících sympatizantů pro jejich veřejné vystupování a účast či podpora jejich akcí a kampaní nutně nevyžadují členství či vytváření struktury. Vzniká tak neformální síť aktivistů s určitým potenciálem k mobilizaci scény na základě vhodných podnětů. Těmi se v uplynulém roce stala především témata tzv. sociálně-vyloučených lokalit a odpor proti (politickému) systému.

Dělnická strana sociální spravedlnosti (dále jen „DSSS“) představuje nadále nejvýznamnější subjekt krajně-pravicové scény a její politické, resp. veřejné zastoupení. Počátkem roku

vyvrcholila vnitrostranická krize odchodem části členů, zejména z organizací v Jihočeském a Ústeckém kraji.

Absence severočeské členské základny pak vedla k relativnímu útlumu činnosti. I přes aktivní udržování proti-romské protestní kampaně, resp. demonstrací proti tzv. nepřizpůsobivým, volební zisky DSSS v předčasných volbách do Poslanecké sněmovny byly výrazně nižší než v roce 2010. Na druhé straně je nutné zdůraznit, že tzv. sociálně vyloučené lokality se staly jedním z hlavních témat předvolební kampaně a že pokles podpory DSSS přímo souvisel s nárůstem podpory populistických politických subjektů.

Radikální scéna se po útlumu Svobodné mládeže i Autonomních nacionalistů pokouší uplatnit s novými iniciativami. Programově je zaznamenán platformám společný silný důraz na „nacionalismus“, tradicionalismus a naopak striktní odmítání až odpor vůči současnému státnímu zřízení (protisystémový prvek), multikulturní společnosti i určitým národnostním a náboženským menšinám. Silný je rovněž odpor vůči Evropské unii.

Loňské protesty v tzv. sociálně-vyloučených lokalitách a série proti-romských demonstrací poukázala na riziko progresivně vyvíjející se vlny protestů včetně projevů násilí na základě silného impulsu, v tomto případě incidentu. Některé lokality a obce, kde se protesty odehrály, nezaznamenaly v uplynulých letech výraznější incidenty v občanském soužití a ani z hlediska kriminogenních faktorů nepatřily mezi rizikové. Série protestů zároveň poukázala na skutečnost, že radikální a militantní scéna PEX se přizpůsobuje opatřením a obvyklým takticko-operačním postupům zejména ze strany policie. Případné útoky a výtržnosti se tak stávají více koordinované a načasované z hlediska místa i aktuální dispozice/dislokace policejních sil. Objevily se i snahy o ohlášení více paralelních demonstrací ve snaze rozptýlit policejní síly a prostředky. Za jednu z hlavních hrozeb tak lze označit možnost vypuknutí další kampaně na základě vhodného impulsu, případně vyvolaného prostřednictvím sociálních sítí. Riziko je o to vyšší, oč je uvedená hrozba do jisté míry neočekávatelná a obtížně predikovatelná z hlediska konkrétní lokality.

Neméně podstatným rizikovým je role veřejnosti obecně. Vlna protestů byla symbolizována v některých lokalitách výraznou či vyšší podporou ze strany místní populace než bylo zaznamenáno např. během nepokojů ve Šluknovském výběžku v roce 2011. Oslovení populace mobilizačními tématy a platformami je hlavní cíl jak krajně-pravicové, tak krajně-levicové scény. Hrozbou je pak přímé zneužití protestních kampaní k otevřeným nepokojům, výtržnostem a útokům proti policejním složkám jakožto symbolu státu a státní moci. Zejména v případě proti-romských demonstrací je rovněž nadále prohlubováno v dané lokalitě problematické občanské soužití a často byly po demonstracích zaznamenány další související konflikty, jako např. v Duchcově. Pokračující hrozbou je výskyt radikalizovaných militantních jedinců či malých skupin, které mohou k prosazení svých zájmů použít násilí.

- ***Výskyt rasově motivované trestné činnosti a pravicového extremismu na území kraje (např. případy útoků mezi Romy a zástupci většinové společnosti, pochody a další protiromské veřejné akce extremistů).***

Z dlouhodobého hlediska nebyly aktivity jihočeského krajně pravicového politického spektra s porovnáním s ČR nijak významné. Až do června 2013 se neprojevovalo kompaktně, ale začalo posilovat na pozici jednotlivých osobností, které se postupně staly lidry, schopnými mobilizovat jak sympatizanty, tak i oslovit širší část nespokojené veřejnosti, stojící mimo scénu, ale příležitostně sympatizující s myšlenkami propagovanými krajně pravicovými politickými spektry. Důvodem inklinace místních obyvatel k názorům a populistickým tezím krajně pravicových politických subjektů byly jimi hlášené nereálné způsoby řešení dlouhodobých, státními institucemi neřešených, konfliktů v občanském soužití.

Sjednocujícím tématem se stala událost v Českých Budějovicích, která významně přispěla k eskalaci sociálního napětí v rizikové oblasti sídliště Máj. Událost, která byla medializována nejen regionálním tiskem, vyvolala v prostředí virtuálních sociálních sítí vyšší pozornost. Prostřednictvím virtuálních sociálních sítí se začaly šířit lživé a dezinterpretované informace o zneužívání sociálních dávek ze strany Romů, fyzickým útokům minority na majoritu a zvýhodňování romské minority v různých oblastech ze strany státu a jeho institucí, včetně policie. Všechny shora uvedené okolnosti vedly k protestním akcím, které proběhly v Českých Budějovicích v období od 29. 6. 2013 do 17. 11. 2013. Protestní akce v Českých Budějovicích zmobilizovaly jak radikální krajně pravicovou politickou scénu, podpořenou fotbalovými chuligány z ČR, ale především širší veřejnost bez vazeb na tuto scénu. Již z prvního shromáždění dne 29. 6. 2013 bylo zjevné, že protest nebyl primárně zaměřen na otevřenou kritiku Romů, ale byl protestem proti státu, jeho zřízení, institucím a zejména vůči policii - symbolu represe s cílem vyvolat konflikt s policií, což bylo potvrzeno v rámci protestních shromáždění dne 6.7.2013 a 13.7.2013. Do provokací či přímých střetů se zapojili nejen radikální pravicoví extremisté a hooligans, ale především mladiství z řad místní populace, kde po zákroku na ně byl tento zákrok prezentován jako příklad policejní brutality. Po demonstracích v Českých Budějovicích vznikly koláže s fotografiemi skutečných či domnělých policistů, kteří měli být identifikováni, včetně místa bydliště a rodinných příslušníků. Jihočeští pravicoví extremisté a sympatizanti krajní pravice nemalou měrou přispěli k podpoře i přímé identifikaci neuniformovaných policistů. V prostředí sociálních sítí zveřejnili jejich fotografie za účelem jejich diskreditace. Výraznou osobností, která se angažovala v proti-romských protestech je Jaromír Pytel, vůdce projektu W.P.E.P. – Evropští patrioti o.s., který patří k nestorům české krajně pravicové scény. V jeho případě se především jedná o popularizaci a propagaci sdružení. Jeho prostřednictvím nabízí pomoc z politické krize a řešení „cikánského“ problému. Projekt W.P.E.P - Evropští patrioti o.s., kombinuje národovecké, fašistické a neonacistické prvky a je založen na myšlenkách rasismu a xenofobie, na čistotě bílé rasy a její ochraně.

Trestná činnost související s krajní pravici zůstává převážně latentní. Její zjištění závisí často na poškozených či dotčených hodnotách. Převažuje trestná činnost související s podporou či projevy sympatií k nacismu/neonacismu, dále podněcování k nenávisti, nebezpečné vyhrožování anebo násilí vůči skupině obyvatel. V souvislosti se sérií protiromských demonstrací bylo do současné doby obviněno celkem 42 osob, dalších 19 je podezřelých především z výtržností nebo útoků proti úřední osobě. Celkem 238 osob se dopustilo přestupků, zejména neuposlechnutí výzvy úřední osoby.

- ***Činnost Policie ČR a spolupráce s krajským koordinátorem v této oblasti, osvěta a realizace preventivních programů zaměřených na boj proti extremistům, příklady dobré praxe.***

V souvislosti s bojem proti extremismu jsou na každém územním odboru Krajského ředitelství policie Jčk určeni pracovníci, kteří se zabývají problematikou extrémismu. Specialista na tuto problematiku je i přímo na Krajském ředitelství Policie Jčk.

Činnost Policie ČR ve vztahu k menšinám je zajišťována i ze strany pracovní skupiny styčného důstojníka pro menšiny, která vyvíjela preventivní činnost zejména ve spolupráci s nevládními a neziskovými organizacemi (Městská charita České Budějovice, Diecézní charita České

Budějovice, Salesiánské středisko mládeže v Českých Budějovicích, Komunitní centrum Romů v Českém Krumlově atd.). Styčný důstojník pro menšiny se dále aktivně podílí a účastní jednání pracovní skupiny v rámci komunitního plánování v Českém Krumlově. Všichni členové pracovní skupiny pro menšiny spolupracují s neziskovými a nevládními organizacemi.

- ***Existence platform na lokální úrovni, které se zabývají prevencí vzniku a šíření protiromských nálad a extremismu, zhodnocení vlivu jejich činnosti na etnické klima v obci, role krajského koordinátora v této oblasti; identifikace příkladů úspěšné spolupráce.***

K tomuto lze uvést, že primárně se prevencí zabývá Preventivně informační oddělení KŘP Jčk, jehož pracovníci realizovali v průběhu roku 2013 několik přednášek a besed na základních a středních školách, kdy se témata besed odvíjejí od požadavků školských zařízení, nejčastěji se jedná o témata prevence v dopravě, šikana a kyberšikana, domácí násilí, trestní odpovědnost, nebezpečí požívání alkoholu a drog. Do Krajského kontaktního a koordinačního centra pravidelně docházejí děti ze Střediska výchovné péče Dukelská a děti z Dětského diagnostického ústavu Homole.

Jako reakce na protiromské nálady v letních měsících v Českých Budějovicích, proběhly v měsíci srpnu ve spolupráci s Krajským ředitelstvím policie Jčk (dále jen „KŘP Jčk“), Diecézní charitou, Salesiánským střediskem mládeže a občanskou iniciativou Budějovice proti násilí společná odpoledne pro rodiče s dětmi Máj spolu, kde byly provedeny ukázky policejních činností a dalších aktivit s preventivním charakterem, připraveny sportovní aktivity, výtvarná dílna a další volnočasové aktivity včetně divadelních představení. Akce byly veřejností hodnoceny velmi kladně, zúčastnili se jí i zástupci médií a informace se pak objevily v tištěných, televizních i rozhlasových médiích.

8.2 Kriminalita a další rizikové formy chování spojené se životem Romů v prostředí sociálně vyloučených lokalit

- ***Charakter kriminality spojené se životem v sociálně vyloučeném prostředí (nejčastější typy trestné činnosti), příčiny a důsledky problému.***
Žádný přehled o struktuře a vývoji kriminality, který by měl být zaměřen na sociálně vyloučené prostředí, Policie ČR neeviduje. Statistické přehledy kriminality k 31. 12. 2013 jsou zveřejněny na internetových stránkách Policie ČR (www.policie.cz).
- ***Výskyt dalších rizikových forem chování spojených se životem v sociálně vyloučeným prostředí, příčiny a důsledky problému (specifická pozornost tématu užívání drog).***

Policie rovněž není kompetentní hodnotit rizikové formy chování spojené se životem v sociálně vyloučeném prostředí, neboť role Policie ČR vychází z právního řádu jako celku a hodnotám v něm obsaženým. Policie ČR vychází z občanského principu, tedy z rovnosti všech, a proto Policie ČR při své pravomoci musí zachovávat v tomto ohledu zcela neutrální stanovisko, a nelze profilovat dané formy chování ve spojení s životem v sociálně vyloučeném prostředí.

- ***Existence platform na úrovni kraje a obcí v oblasti prevence kriminality a rizikových forem chování (např. mezioborová spolupráce Policie ČR s dalšími zainteresovanými institucemi, tvorba lokálních strategií prevence kriminality, činnost pracovních skupin, uzavírání koordinačních dohod), role krajského koordinátora v rámci těchto iniciativ; vliv platform na bezpečnostní situaci v obci, v kraji.***

Hlavním úkolem Policie ČR na poli ochrany veřejného pořádku je ochrana osob a majetku, odhalování, objasňování a vyšetřování trestných činů a přestupků. Pro orgány územní samosprávy je Policie ČR hlavním partnerem při zpracovávání analýz trestné činnosti a formulování návrhů na řešení identifikovaných problémů. Policie se přímo podílí na tvorbě koncepce prevence kriminality, a to včetně stanovení priorit, kterými je potřeba se na místní úrovni zabývat. Zástupci Policie ČR jsou stálými členy pracovních skupin.

Ustanovením zákona o obcích je dána spolupráce obcí a Policie ČR, podle tohoto dokumentu může starosta obce požadovat pomoc při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku.

Stejně jako v ostatních krajích tak i v Jihočeském byla při Krajském úřadu Jčk vytvořena koncepce prevence kriminality Jihočeského kraje na rok 2014. V rámci tohoto je též zřízena pracovní skupina pro prevenci kriminality, jejíž členy jsou zástupci Policie ČR, a to náměstek ředitele krajského ředitelství pro vnější službu (plk. Mgr. Roman Bláha, Ph.D.) a pracovnice Preventivně informačního oddělení Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje (por. Bc. Lenka Holická), kteří na setkání dochází dle plánu.

Největší vlna uzavírání koordináčních dohod ze strany organizačních článků Policie ČR a jednotlivými obcemi byla v roce 2009 (498 koordináčních dohod). Následně již nebyly v rámci KŘP Jčk další koordináční smlouvy uzavírány. Jedním z pilířů těchto dohod je i spolupráce na poli prevence kriminality s důrazem na spolupráci s veřejností. Za každý územní odbor se jednání bezpečnostních rad účastní pověření zástupci Policie ČR.

Za zmínku stojí informace, že obec Větrná se v roce 2011 přihlásila ke spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování Úřadu vlády ČR, která je nástrojem k řešení složité situace obce a měst, na jejich území se vyskytují tzv. sociálně vyloučené lokality. Byl vytvořen strategický plán sociálního začleňování pro obec Větrná, a to z aktivity členů Lokálního partnerství, jehož členem bylo i Obvodní oddělení Policie ČR Větrná.

Tabulka č. 10 Existence koncepcí prevence kriminality na úrovni kraje a obcí

Kraj	Existence krajské koncepce prevence kriminality (název a období, pro něž je určena)	Počet obcí s koncepcí prevence kriminality
Jihočeský	Koncepce prevence kriminality na období 2012-2014	10

- Realizace programů zaměřených na snížení výskytu a recidivy kriminality, rizikových forem chování či na ochranu obětí trestné činnosti; zhodnocení jejich vlivu na bezpečnostní situaci Romů a celkově v obci, příklady dobré praxe.***

Co se týká dostupnosti programu asistence pro jednání s policií a dalšími úřady, sdělujeme, že jde o jednu z metod sociální práce, kterou vykonávají sociální pracovníci (pracovníci v sociálních službách) či další odborní pracovníci. Poskytovatelem služby může být obec nebo nevládní organizace. Styčnému důstojníkovi pro menšiny KŘP Jčk není známo, že by v Jihočeském kraji existoval jakýkoliv poskytovatel této metody a program asistence pro jednání s policií a dalšími úřady byl realizován.

Ve městě Vimperk od měsíce května 2013 působí dva romští asistenti prevence kriminality (dále jen „APK“), kteří zároveň plní funkci "authority" v romské komunitě a ochotně spolupracují s pracovníky Městského úřadu Vimperk a s PČR. APK jsou do současné doby stále hodnoceni velmi kladně.

Dva APK začali od měsíce září 2013 působit i v Českých Budějovicích, a to na sídlišti Máj. Od počátku jejich činnosti se osvědčila jejich výborná místní znalost a tím i dobré plnění pracovních úkolů. Od 1. 1. 2014 byly do funkce APK přijaty další tři osoby. U všech výběrových řízení na APK byla přítomna styčná důstojnice kpt. Bc. Pavla Tůmová. Zájem o projekt Asistenta prevence kriminality vyjádřilo i město Písek, které podalo žádost o poskytnutí dotace pro APK na sídlišti Dukla v Písku a město Strakonice.

Tabulka č. 11 Dostupnost programu asistence pro jednání s policií a dalšími úřady v kraji v roce 2013

Poskytovatel	Počet asistentů pro jednání s policií a dalšími úřady	Působnost (lokality, kde působí)
MV ČR	10	Č. Budějovice, Písek, Strakonice, Vimperk

Tabulka č. 12 Dostupnost programu romský mentor v kraji v roce 2013

Poskytovatel	Počet romských mentorů	Působnost (lokality, kde působí)
Rubikon, o.s.	5	Č. Budějovice, J. Hradec, Písek, Č. Krumlov

- Spolupráce krajských koordinátorů pro romské záležitosti s krajským ředitelstvím policie ČR a se styčným důstojníkem pro menšiny, přehled aktivit realizovaných ve vzájemné spolupráci v roce 2013.***

Na všech 14 krajských ředitelstvích Policie České republiky působí specialisté na problematiku menšin, tzv. styční důstojníci pro menšiny, tuto funkci za KŘP Jčk zastává kpt. Bc. Pavla Tůmová z Odboru služby pořádkové policie KŘP Jčk. Na lokální úrovni má styčný důstojník k dispozici členy pracovní skupiny sestavené jak z policejních specialistů, tak policistů zařazených na příslušných obvodních odděleních, v jejichž teritoriální působnosti se nachází lokalita vykazující znaky sociálního vyloučení nebo lokalita ohrožená sociálním vyloučením. Díky nim disponuje Policie ČR uceleným přehledem o těchto lokalit na území kraje a souvisejících problémech.

Velmi dobrá spolupráce je nastavena s krajským romským koordinátorem Bc. Romanem Slivkou (Krajský úřad České Budějovice). Dále je dle potřeby nastavena spolupráce s Mgr. Davidem Kostohryzem a Bc. Monikou Samcovou (Magistrát města České Budějovice), s Ing. Jiřím Čermákem (Městský úřad Český Krumlov), s Bc. Václavou Janouškovou (Městský úřad Kaplice), Bc. Kateřinou Šustrovou (Obecní úřad Větřní), s Bc. Lenka Tomanová (Městský úřad Vimperk), s Mgr. Zuzana Staffová a Mgr. Michaela Baslerová (Městský úřad Písek), s Janou Vítkovou, DiS. (Městský úřad Milevsko), a Mgr. Sylvií Kováčovou (Městský úřad Tábor). Spolupráce a aktivity byly směřovány k řešení konkrétních problémů, které se vyskytly v dané lokalitě. S Ing. Jiřím Čermákem je spolupracováno v rámci komunitního plánování.

- Role krajského koordinátora při řešení problému užívání drog ze strany romských uživatelů, zhodnocení spolupráce s krajským protidrogovým koordinátorem.***

Náplní činnosti styčného důstojníka není řešit problematiku užívání drog. Policie ČR v této oblasti plní zejména úkony spojené s projednáváním přestupků či úkony v trestním řízení. Problematika týkající se neoprávněného užívání OPL přísluší Službě kriminální policie a vyšetřování.

- ***Zhodnocení dostupnosti programů primární, sekundární a terciární prevence pro uživatele návykových látek z vyloučených romských lokalit.***

Policie ČR působí v oblasti primární prevence, kdy jsou prováděny cílené semináře a přednášky zejména na základních školách (rasismus, xenofobie, trestní odpovědnost, šikana). Tato prevence opět přísluší hlavně Preventivně informačnímu oddělení KŘP Jčk a v návaznosti Preventivně informačním skupinám při jednotlivých územních odborech v kraji.

Za zmínku stojí i skutečnost, že funkci Vajdy olašských Romů v Prachaticích představuje Jaroslav Biháry.

- ***Zhodnocení spolupráce krajského koordinátora s protidrogovým koordinátorem.***

Výměna informací a zároveň vzájemná spolupráce romského koordinátora a protidrogového koordinátora je realizovaná dle potřeb, v zaměstnání pracujeme jako kolegové a protidrogový koordinátor je nadřízeným pracovníkem jako vedoucí oddělení sociální prevence a humanitních činností.

8.3 Migrace Romů

- ***Migrace Romů v rámci kraje, její příčiny a důsledky; postoj veřejných institucí k tomuto problému a existence specifických opatření v této oblasti.***

V roce 2013 nebyl zaznamenán větší odchod Romů do zahraničí jako v minulých letech, kdy nejčastěji Romové odcházeli do Anglie, Belgie a dalších evropských vyspělých států. Další informace o migraci Romů do zahraničí, podávání žádostí o azyl, návrat zpět do ČR a identifikace základních bariér, kterým čelí, není policii znám.

- ***Migrace Romů do zahraničí a podávání žádostí o politický azyl (existence problému v kraji; státy, kam nejčastěji Romové emigrují a příčiny jejich odchodu).***

Důvody migrujících Romů se uvádějí v celkově špatné společenské klima, nárůst extremismu, diskriminaci v bydlení, žádné pracovní možnosti, zvyšující se protiromské demonstrace. Nejčastěji odcházejí Romové většinou za příbuznými, kteří odešli v předchozích vlnách. Přesný počet rodin, které odešly nelze blíže specifikovat, odhadujeme několik desítek rodin. V roce 2013 nebyl zaznamenán větší odchod Romů do zahraničí jako v minulých letech, nejčastěji Romové odcházeli do Anglie, Belgie, Švédska, Švýcarska, Francie a dalších evropských vyspělých zemí. Další informace o migraci Romů do zahraničí, podávání žádostí o azyl, návrat zpět do ČR a identifikace základních bariér, kterým čelí, není znám. Nejvíce Romů odešlo z Č. Budějovic, Č. Krumlova, Vimperka, Volar a dalších měst a obcí Jihočeského kraje.

- ***Popis situace těch Romů, kteří se vrátili zpět do ČR, identifikace problémů, kterým po návratu čelí;***

Z informací od terénních pracovníků máme zjištěno, že návratilci se většinou vrací z Kanady (nezískání povolení k pobytu) a to rodiny z Č. Budějovic, Vimperska a Volar. Některé z těchto rodin si předtím zajistili bydlení v ČR a tím, že si zajistili placení nájemného od svých známých, rodiny, ostatní bohužel ztratily nájemný vztah k obecním bytům. Své další bydlení si rodiny zajistili formou bydlení u blízkých, nebo v podnájmu. Ostatní to řeší další migrací do Velké Británie a ostatních zemí EU.

- ***Postoj veřejných institucí k romským domácnostem, které se vrátily zpět do ČR a jejich činnost v této oblasti (např. snaha situaci koordinovaně řešit, realizace opatření v této oblasti, příklady dobré a špatné praxe).***

Šance těchto rodin sehnat bydlení je velice mizivá u městských a obecních úřadů, když už předtím užívali obecní byt a takovou formou přišli o bydlení. Příkladem dobré praxe je město Písek, kde prostřednictvím občanského sdružení Naděje nabízejí dostupné bydlení a operativně pomáhají s ubytováváním těchto rodin, které přijdou o bydlení i formou migrace.

9. ROZVOJ ROMSKÉ KULTURY A JAZYKA

- ***Zájem Romů o udržení si a rozvoj vlastní kultury a jazyka, (kdo je iniciátorem těchto aktivit – představitelé Romů, NNO, vzdělávací instituce, místní samospráva); zhodnocení míry naplnění jejich kulturních potřeb v kraji, identifikace překážek, které jim v tom brání.***

V roce 2013 se konaly tyto kulturní aktivity nestátních neziskových organizací: Oblastní charita Vimperk pořádala za podpory MK ČR přehlídku romských kapel a souborů s názvem „Roma Star“, festival KEREKATE (již 7. ročník) realizovaný o.s. Slunowrat Tábor ve spolupráci s občanským sdružením Jekhetane Tábor a o.p.s. Cheiron T. Všechny tyto akce byly zveřejněny na romských i neromských médiích, propagačních materiálech a následně popsány v článcích v tisku jako jsou: www.romea.cz, Jihočeský deník, apod.

Doporučení k této oblasti je jednoduché. Organizace zabývající se touto formou nabádat k dalším aktivitám, získávat finanční prostředky pro udržení romské kultury a zapojit i další subjekty k pořádání různých kulturních, či společenských akcí. Nestátní neziskové organizace mají možnosti zajištění financí na pořádání různých aktivit, ale organizování kulturních akcí je z roka na rok těžší a těžší. Proto je zapotřebí předkládat žádosti na MK ČR, tak i na Jihočeský kraj, kde je možnost získat dostatečné finanční prostředky k pořádání kulturních, či společenských akcí, kde by se mohla prezentovat romská kultura a folklór.

- ***Existence podpory Romů v této oblasti ze strany veřejných institucí, kraje a obcí - včlenění tématu do strategií rozvoje kraje a obcí, míra zapojení příspěvkových organizací jako jsou muzea či jiné kulturní instituce do této oblasti, dotační podpora romské kultury a jazyka ze strany kraje a obcí.***

Tabulka č. 10: Financování a přehled projektů na podporu romské kultury a jazyka v kraji za rok 2013

Kraj	Výše dotační podpory ze strany kraje	Přehled realizovaných projektů v roce 2013
Jihočeský	0	Roma Star – přehlídka souborů a kapel, Vimperk (MKČR 30.000,-Kč) Kerekate – Slunowrat Tábor, romský festival hudby a tance, (MK ČR – 50.000,-Kč)

- ***Dostupnost výuky romského jazyka, dostupnost výuky oboru romistika v kraji, identifikace úspěšných projektů a příkladů dobré praxe v této oblasti.***

Nemáme žádné informace o těchto aktivitách.

10. HLAVNÍ DOPORUČENÍ KE ZLEPŠENÍ SITUACE ROMSKÉ MENŠINY A DALŠÍ DOPLNĚNÍ

• *Další postřehy k situaci Romů v kraji*

Okruhy nejzávažnějších problémů zůstávají stejné - bydlení, vzdělávání, zaměstnání. Je třeba sledovat dopad změn v legislativě (státní sociální podpora, navrhované další změny zákona o hmotné nouzi, občanského zákoníku a dalších) na osoby ohrožené sociálním vyloučením. Je zcela zřejmé, že poskytování sociálních služeb zaměřených na příslušníky romských komunit bez možnosti ovlivnění či vytvoření nástrojů podpory zejména v oblasti zaměstnanosti, ale i bydlení, jsou málo účinné. Potřebné se ukazuje zřizování azylových domů pro rodiny s dětmi, případně alternativní formy této služby v rámci běžné zástavby se zajištěním intenzivní sociální práce (podporované bydlení). Z letních postřehů, kdy se konali několik protiromských demonstrací je zapotřebí využívat projekty a nabídky Vlády ČR k zlepšení stavu romských spoluobčanů a naplňovat cíle vládní Koncepce romské integrace na období do roku 2015. V Jihočeském kraji se velice osvědčil projekt MV ČR- **Asistentů prevence kriminality** ve městech Vimperk a Českých Budějovicích a další zájem mají i další obce a města a účinná byly i práce Agentury pro soc. začleňování v romských lokalitách ve Větrní.

•

• *Náměty pro systémové změny na národní úrovni v krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém časovém horizontu.*

- podporovat terénní sociální práci ve vyloučených romských lokalitách v rámci regionu
- sledovat a analyzovat situaci romských komunit v regionu a to v oblasti zaměstnanosti, bydlení, školství, diskriminace, sociální, společenského a kulturního života
- zlepšovat profesionální úroveň romských organizací v regionu
- aktivně spolupracovat s městskými i obecními samosprávami, orgány st. správy při řešení problémů příslušníků romských komunit
- spolupracovat s NNO při řešení romské problematiky
- spolupracovat s Radou vlády ČR pro zál. romské menšiny i Vládní agenturou pro sociální začleňování v romských lokalitách
- spolupracovat na projektech sociální prevence, prevence kriminality a protidrogové prevence
- vytvářet romskou reprezentaci na úrovni kraje
- Podpora programů sociálního bydlení a podpora aktivit zvyšující nabídku vhodného bydlení mimo sociálně vyloučené lokality.
- Evaluační finančních prostředků využívaných v rámci finanční podpory projektů z prostředků ES.
- Inicie legislativních úprav týkajících se provozu heren na území jednotlivých samospráv.

• *Přehled hlavních kauz, které se v oblasti romské integrace řešily v roce 2013*

Sjednocujícím tématem a kauzou nejenom v Jihočeském kraji, ale i jeden v roce 2013 se stala událost v Českých Budějovicích, která významně přispěla k eskalaci sociálního napětí v rizikové oblasti sídliště Máj. Událost, která byla medializována nejen regionálním tiskem, vyvolala v prostředí virtuálních sociálních sítí vyšší pozornost. Prostřednictvím virtuálních sociálních sítí se

začaly šířit lživé a dezinterpretované informace o zneužívání sociálních dávek ze strany Romů, fyzickým útokům minority na majoritu a zvýhodňování romské minority v různých oblastech ze strany státu a jeho institucí, včetně policie. Všechny shora uvedené okolnosti vedly k protestním akcím, které proběhly v Českých Budějovicích v období od 29. 6. 2013 do 17. 11. 2013. Protestní akce v Českých Budějovicích zmobilizovaly jak radikální krajně pravicovou politickou scénu, podpořenou fotbalovými chuligány z ČR, ale především širší veřejnost bez vazeb na tuto scénu. Již z prvního shromáždění dne 29. 6. 2013 bylo zjevné, že protest nebyl primárně zaměřen na otevřenou kritiku Romů, ale byl protestem proti státu, jeho zřízení, institucím a zejména vůči policii - symbolu represe s cílem vyvolat konflikt s policií, což bylo potvrzeno v rámci protestních shromáždění dne 6. 7. 2013 a 13. 7. 2013.

Zapsal: Bc. Roman Slivka, 28. 2. 2014

Zdroje informací k jednotlivým oblastem zprávy:

- Oblast nezaměstnanosti: Úřad práce - krajská pobočka České Budějovice;
- Oblast školství: Odbor školství, mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu Jihočeského kraje;
- Oblast zdravotnictví: Farní charita Prachatice (zdravotně sociální pomocnice);
- Oblast bezpečnosti: Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje.